

Mawlana Shaykh Muhammad Adil ar-Rabbani

Hadis Dersi: Sadaka Çeşitleri

Es-selamu aleykum ve RahmetuLlahi ve Berekatuhu.

Enzu bi-Llahi mine ş-şeytani r-racim. BismiLlahi r-Raḥmāni r-Raḥīm.

Ve s-salatu ve s-selamu ‘ala Rasulina Muhammed’in Seyyidi l-evveline vel ahirin.

Meded yā ResūlaLlah, meded yā Sādātī ‘Ashābi ResūliLlah, meded yā Meşāyihinā,

Destur Mevlāna Şeyh Abdullāh el-Fa’iz ed-Dağistāni, Şeyh Muhammed Naẓım el-Hakkani. Meded.

1- *Qala RasuluLlah salla Llāhu ‘alayhi wa-sallam*

Peygamber Efendimiz şallā Llāhu ‘aleyhi ve-sellem buyuruyor:

تَبَسُّمُكَ فِي وَجْهِ أَخِيكَ لَكَ صَدَقَةٌ، وَأَمْرُكَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهْيُكَ عَنِ الْمُنْكَرِ صَدَقَةٌ،
وإرشادك الرجل في أرض الضلال لَكَ صَدَقَةٌ، وإماطتك الحجر والشوك والعظم عن
الطريق لَكَ صَدَقَةٌ، وإفراغك من دلوك في دلو أخيك لَكَ صَدَقَةٌ

Bu sadakaların çeşitleri var. Sırf parayla sadaka değil başka şeyler diyor. Peygamber Efendimiz şallā Llāhu ‘alayhi wa-sallam buyuruyor ki, **“Müslüman kardeşinin yüzüne tebessüm etmen senin için bir sadakadır.”** Yani Müslüman’a tebessüm etmesi, güzel görünmek, ona sevindirmek sadakadır. **“İyiliği emredip, kötülüğü yasaklamaman senin için bir sadakadır.”** Yani iyiliği göstereceksin. “Bu iyidir, o yaramaz” diye. “Bunu kötü huydan vazgeç. Kötü yaptığın işlerden vazgeç” demek, O da bir sadakadır. Sadaka eciri yazılır sana. **“Yol bilmeyen kimseyi yol gösterir. Yardım etmen, yardımcı olmak senin için bir sadakadır.”** O da yani, sokak adres soruyorlar, “Bu neresidir? Hangi yoldur? Nereye gidiyor bu yol? Benim bu adres istiyorum.” Doğru yolu göstermek senin için sadakadır. Bazı akılsız insanlar, o insanlara doğru yolu değil de başka yolu gösterir, o şaka olsun diye ama o şaka olmaz. Onun için, sorduğun, bildiğin yolsa göster. Bilmedinse söylersin, “bilemiyorum, bir başkası sorsun” diye. **“Yoldan insanların gelip geçmesine engel olabilecek taş, kemik, diken gibi şeyleri kaldırmak senin için bir sadakadır.”** Yol temiz tutmak o da senin için sadaka. Taşı kaldırman, kemiğini yahut dikenini kenara atman o da sadaka sayılır, diyor Peygamber Efendimiz Sallallahu Aleyhi ve Sellem. **“Kendi kovanı ihtiyacı olan Müslüman kardeşinin kovasına boşaltman senin için bir sadakadır.”** Yani su götürüyorsun yahut şey yapıyorsun onda kovanı boş, ona yardımcı olup suyunu verirsin, o da senin için sadakadır.

2- *Qala RasuluLlah salla Llāhu ‘alayhi wa-sallam*

Peygamber Efendimiz şallā Llāhu ‘aleyhi ve-sellem buyuruyor:

Mawlana Shaykh Muhammad Adil ar-Rabbani

إسماع الأسم من غير تضجر صدقة

Peygamber Efendimiz ﷺ buyuruyor ki, **“Sağır, yani ağır duyan, kimseye söz işittirmek bir sadakadır.”** Bağırarak onu duyabilecek kadar şey yaparsan o işitene kadar söylersin sadakadır. Ama doğrudan sağırda işaretle yapabildiğin kadar o da sadaka senin sayılır.

3- *Qala RasuluLlah salla Llāhu ‘alayhi wa-sallam*

Peygamber Efendimiz şallā Llāhu ‘aleyhi ve-sellem buyuruyor:

على كلٍّ مسلمٍ صدقةٌ، فإن لم يجدْ فيعملْ بيده، فينفع نفسه ويتصدق، فإن لم يستطع فيعين ذا الحاجة الملهوف، فإن لم يفعل فيأمر بالخير، فإن لم يفعل فيمسك عن الشر، فإنه له صدقة

Peygamber Efendimiz ﷺ buyuruyor ki, **“Her Müslümanın sadakası vermesi gerekir.”** Yani günlük sadaka vermesi lazım. Çünkü 360 eklem var, onların sadaka, bir sadaka vermesi lazım Müslümanın. Ve Müslüman diye insan sadakasız olmaz. **“Eğer bir şey bulmazsa eliyle çalışır.”** Yani sadakanın parası kenara koyuyor, yahut sadaka için para ayırır. O parası yoksa, fakirse eliyle çalışır, bir şey olur, ona sadaka olur. **“Kendisine faydalı olur ve tasaddukta bulunur.”** Yani hem çalışır hem ücretini alır, onlardan tasadduk bulur. **“Bunu bulamazsa, işini yapmayan, ihtiyaç sahibi birine yardım eder.”** Yani iş yoksa işi bulup da para kazanmasa, o olmasa gene bir insana yardım eder. O da sadaka sayılır. **“Eğer bunu yapamazsa,”** onu da yapamıyor, o kadar hali şey göremiyor, **“hayırlı işleri emreder.”** Ne gibi hayır varsa onu emreder, **“bu güzeldir bunu yaparsanız olur, hayır olur”** diye insanlara yol göster. **“Eğer bunu da yapamazsa kendini kötülüklerden alıkoyur ki bu kendisi için bir sadakadır.”** Yani hadi hepsini yapmadın, hiç olmazsa kötülük yapma, O da senin için bir sadakadır.

4- *Qala RasuluLlah salla Llāhu ‘alayhi wa-sallam*

Peygamber Efendimiz şallā Llāhu ‘aleyhi ve-sellem buyuruyor:

Mawlana Shaykh Muhammad Adil ar-Rabbani

غُفِرَ لِمَرْأَةٍ مُوسَةٍ، مَرَّتْ بِكَلْبٍ عَلَى رَأْسِ رَكِيٍّ يَلْهَثُ، كَادَ يَقْتُلُهُ الْعَطَشُ،
فَنَزَعَتْ خُفَّهَا، فَأَوْتَقَتْهُ بِخِمَارِهَا، فَنَزَعَتْ لَهُ مِنَ الْمَاءِ، فُغِرَ لَهَا بِذَلِكَ

Peygamber Efendimiz ﷺ buyuruyor, **“Fahişe bir kadın,”** tabi Allâh ﷻ yardım etsin, Allâh ﷻ muhafaza etsin bu hâlleri düşmeden. **“Fahişe bir kadın kuyunun yanında dili sarkmış, susuzluktan ölmek üzere bir köpek gördü,”** diyor Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem. **“Bunun üzerine ayakkabısını başa üstüne bağlayıp, kuyuya indirdi, su çıkardı ve onu suladı. Bu sebeple bağışlandı.”** Yani bütün yaptığı bu kötü şey, zinadır, büyük günahlardan. Allâh ﷻ, bu sebepten, bir hayvanın sadakasından dolayı onu bağışlamış Allah Azze ve Celle.

5- *Qala RasuluLlah salla Llāhu ‘alayhi wa-sallam*

Peygamber Efendimiz şallâ Llāhu ‘aleyhi ve-sellem buyuruyor:

فِي الْإِنْسَانِ ثَلَاثُمِائَةٍ وَسِتُّونَ مَفْصِلًا فَعَلَيْهِ أَنْ يَتَصَدَّقَ عَنْ كُلِّ مَفْصِلٍ مِنْهُ بِصَدَقَةٍ
الْخُاعَةِ فِي الْمَسْجِدِ تَدْفِنُهَا، وَالشَّيْءُ تُنَحِّيه عَنِ الطَّرِيقِ، فَإِنْ لَمْ تَجِدْ فَرَكْعَتَا الضُّحَى
تُجْزِي عَنْكَ

Peygamber Efendimiz ﷺ buyuruyor, **“İnsanda 360 eklem var.”** İnsanın yani vücudunda bu 360 tane parmaklarda, sırtta, boynunda, her tarafta sayısan 360 tane bir kemik yahut aza var. Onlar mafsal derler. Ayrı ayrı her birisi. **“Her eklemi için günde bir sadaka vermesi gerek.”** Yani insanda o 360 tane sadaka vermesi lazım. **“Mescitteki balgamı toprağa altına gömer. Ve gelip geçenleri, zarar edici şeyleri yoldan kaldırırsan bunlar birer sadakadır.”** Eskiden tabi mescit topraktı, o vakitte o kadar şeyden edep ahlaktan fazla bilgileri olmadığı için bazen tükürüyorlardı, balgam atıyorlardı. Onu bile toprak oluyor tabi orası. Onun üstünü kapatman da sadaka oluyor. Yolun içindeki o taşı, toprağı yahut dikenleri, tahtayı ne varsa çöpleri kaldırman o da sadaka sayılır. Bunlar hep o 360 sadakanın içinde sayılır. **“Eğer buna benzer yapacak iyilikleri bulamazsan iki rekat kuşluk namazı kılman sana, yani 360 sadakasına, yeter.”** Yani onlar hiç bunu yapmasan kuşluk namazı iki rekat kılman bu 360 sadakanın yerini geçer. Onu muhakkak yapmak lazım.

6- *Qala RasuluLlah salla Llāhu ‘alayhi wa-sallam*

Peygamber Efendimiz şallâ Llāhu ‘aleyhi ve-sellem buyuruyor:

Mawlana Shaykh Muhammad Adil ar-Rabbani

فِي الْكَبْدِ الْحَارَّةِ أَجْرُ

Peygamber Efendimiz ﷺ buyuruyor ki, **“Susamış bir hayvanı sulamak, senin için sadakadır.”** Yani o (canlı varlık) ciğeri yenilmiş diyor, onu sulamak sadakadır.

7- *Qala RasuluLlah salla Llāhu ‘alayhi wa-sallam*

Peygamber Efendimiz şallā Llāhu ‘aleyhi ve-sellem buyuruyor:

فِي كُلِّ ذَاتٍ كَبْدٌ حَرَّى أَجْرُ

Peygamber Efendimiz ﷺ buyuruyor ki, **“Susamış olan her canlıyı sulamak, senin için bir sadakadır.”** Yani onlar, yılan bile suya gelmişse onu öldürmek olmaz. Yani onun da ciğeri var susamış. Dışarıda görürsen tamam ama suyun içinde, suya gelmiş, su içmek için şey yaparsa şey yapmaz, olmaz.

Sadaka ResuluLlah fi ma kal, aw kama kal.

ResuluLlah söylediği sözde veya söylediği gibi doğruyu söylüyor.

Ihda’:

Ziyadeten ila şerefi’ n-Nebi, sallaLlahu `aleyhi ve sellem ve ‘Alihi ve esahabihi l-kiram, ve ila ervahi ceme’i el Enbiya’i ve l-Mürselin ve Hudema’i şera’ihim ve ila ervahi al E’immeti el erba’a, ve ila ervahi Meşayihina fi t-Tarikati n-Nakşibendiyyati l-Aliyya, hassatan İmamı t-Tarikati ve Gavsü l-Halikah Khwaja Bahaeddin Muhammed el-Uveysiyi l-Buhari, Seyyidina Abdul Khaliq el Gucduvani, Mevlana Şeyh Şerafuddin el Dağıstani, Mevlana Şeyh Abdullah el Faiz el Dağıstani, Mevlana Şeyh Muhammed Nazım Adil el Hakkani ve sai’ri Sadatina ve s-Siddiqiyun. Li-Llahi Ta’ala, El-Fatiha.

[(*Tercüme*) Peygamber Efendimizin şerefine, salat ve selam O’na, âline ve ashabına, bütün peygamberlerin ve resullerinin ve şariatlarına hizmet edenlerin ruhlarına, dört imamın ruhlarına. Ve En Seçkin Nakşibendi tarikatının Meşayihimizin, özellikle Gavs-ı Halikâ (Yaratılışın Yardımcısı) Tarikatının İmamı, Havaca Behaeddin Muhammed el-Uveysiyi el-Buhari, Seyyidina Abdülhalik el-Gucduvani, Mevlana Şeyh Şerafeddin el-Dağıstani, Mevlana Şeyh Abdullah el-Fa’iz el-Dağıstani, Mevlana Şeyh Muhammed Nazım Adil el-Hakkani ve diğer efendilerimizin ve Sıddıkîlerin ruhlarına. Yüce Allah’a, El Fatiha.]

Mevlana Sheikh Muhammad Adil ar-Rabbani

28 Temmuz 2026 / 14 Safer 1448

Beylerbeyi Dergâhı, İstanbul

www.mawlanasultan.org